
Một phân tích môi trường cho Việt Nam đối với giáo dục đại học

Hà Quang Thụy
Phòng TN Công nghệ tri thức, Khoa Công nghệ Thông tin,
Trường Đại học Công nghệ, Đại học Quốc gia Hà Nội

April 22, 2020

2

Nội dung

1. Phân tích môi trường
2. Tính thời đại cho triết lý giáo dục đại học Việt Nam

1. Môi trường bên trong: Điểm mạnh

- **Truyền thống coi trọng sự học, kính thầy**
  - Bản sắc một số nước Đông Á
  - Cựu Thủ tướng Hàn Quốc Nam Duck-Woo: *“một truyền thống Nho giáo mạnh trân trọng giá trị của giáo dục, tinh thần phục vụ và trung thành với đất nước”*
- **Vốn xã hội**
  - Kháng chiến độc lập dân tộc, thống nhất đất nước
  - Xây dựng chủ nghĩa xã hội
  - Khoa học: ví dụ Toán học Việt Nam 1970-1980
- **Chất lượng đầu vào đại học**
  - Học sinh giỏi ở mọi miền đất nước
- **Đội ngũ giảng viên**
  - Được đào tạo cơ bản
  - Tâm huyết với nghề

Môi trường bên trong: Điểm yếu

- **Trình độ kinh tế tri thức quá thấp**
  - Vượt qua chiến tranh, bao vây cấm vận: Thua nhiều nước ở Đông Nam Á
  - Giáo dục đại học + Khoa học Công nghệ: tài nguyên gián tiếp
- **Chưa có triết lý giáo dục đại học bền vững**
  - Triết lý giáo dục vốn có (nếu coi là triết lý) bị xóa bỏ dần
  - Hội thảo tại ĐHSP Tp Hồ Chí Minh ngày 19/8/2011
  - Lúng túng, bị động, nghiêng ngả, lộn xộn
  - Mặt tiêu cực kinh tế tri thức càng ảnh hưởng mạnh
- **Yếu kém trong quản lý giáo dục đại học**
  - Dự thảo báo cáo giám sát của Quốc hội (6/2010)
- **Trường đại học Việt Nam ở trình độ rất thấp**
  - Chỉ số đánh giá nhân lực: QS
  - Khoa học – Công nghệ: công bố quốc tế yếu

Môi trường bên ngoài

- Xu thế giáo dục đại học trong kinh tế tri thức toàn cầu
  - Nhận định của Simon Marginson
- Thời cơ từ khu vực Đông Nam Á
  - Xu thế phát triển đại học tại các nước Đông Á
  - Khu vực Đông Nam Á đang phát triển nhanh
  - Hợp tác đại học Đông Nam Á: AUN
- Nguy cơ
  - Quy luật xã hội: Giàu càng giàu hơn, nghèo càng nghèo đi: các nước giàu thu hút sinh viên đại học, sau đại học mà không mất chi phí giáo dục phổ thông,
- Chuyển hóa nguy cơ bên ngoài thành điểm mạnh
  - Cựu Thủ tướng Hàn Quốc Nam Duck-Woo:: “đe dọa an ninh”
  - Cháy máu chất xám: hướng về dân tộc

2. Tính thời đại của triết lý giáo dục đại học Việt Nam

- Xác định tính thời đại
  - Tính thời đại: Theo xu thế thế giới
  - Tính thời đại: Theo dân tộc Việt Nam
  - Tính thời đại: Triết lý giáo dục đại học là một bộ phận triết lý phát triển đất nước
- Một đề nghị sơ bộ về tính thời đại
  - Tính thời đại của xu thế kinh tế tri thức, từ kinh tế hướng hàng hóa sang kinh tế hướng dịch vụ
  - Tính thời đại của tích hợp bản địa hóa với toàn cầu hóa
  - Tính thời đại của chủ nghĩa xã hội

Tính thời đại của kinh tế tri thức

- **Kinh tế tri thức**
  - Sử dụng tri thức là động lực chủ yếu cho tăng trưởng kinh tế
  - Bốn cột trụ kinh tế tri thức: thể chế khuyến khích kinh tế, lực lượng lao động lành nghề-được giáo dục, môi trường cách tân, nền tảng CNTT-TT
  - Khoa học-Công nghệ và giáo dục đại học vừa là đầu vào vừa là đầu ra chủ chốt của kinh tế tri thức
- **Kinh tế tri thức Việt Nam trong giáo dục đại học**
  - Chất lượng đào tạo phổ thông: phù hợp phát triển kinh tế tri thức
  - Kinh tế tri thức Việt Nam hiện ở trình độ thấp: cần một lộ trình phù hợp “tuần tự” và “đột phá”
  - Quan tâm phát triển nghiên cứu và đào tạo về kinh tế tri thức

Tính thời đại: toàn cầu hóa + bản địa hóa

- **Hội nhập: Tích hợp toàn cầu hóa vào bản địa hóa, dân tộc**
  - **Toàn cầu hóa**
    - Cơ hội về “Hàng hóa công cộng” (public good)
    - David Langdon, George McKittrick, David Beede, Beethika Khan, and Mark Doms (2011). STEM: Good Jobs Now and for the Future, *Reporting*, Office of the Chief Economist, Economics and Statistics Administration, Bộ Thương mại Mỹ: Khoa học Tự nhiên và Công nghệ
      - Công việc khoa học, công nghệ, kỹ nghệ và toán học (STEM) đóng vai trò then chốt cho sự tăng trưởng bền vững và ổn định của nền kinh tế Mỹ, là một thành phần quyết định để giúp nước Mỹ giành chiến thắng trong tương lai.
  - **Bản sắc văn hóa (Bản địa hóa) là lợi thế cạnh tranh**
    - Kinh tế sáng tạo (Creative economic): Yếu tố văn hóa
    - Ravesteyn, Pascal and Batenburg, Ronald (2010). Cultural Differences in Implementing Business Process Management, *AMCIS 2010 Proceedings*, Paper 340.
    - Khoa học xã hội và nhân văn Việt Nam
- Dưới đây phải chăng là một số ngộ nhận cho Việt Nam:**
- “Thế giới phẳng”, “công dân toàn cầu”: chưa đề cập tới xu thế phân tán và co cụm kinh tế thế giới: “giàu càng giàu hơn, nghèo càng nghèo đi”
  - lựa chọn “tiếng Anh”, “đào tạo theo tín chỉ”: Chọn cái yếu làm lợi thế cạnh tranh?
  - Nhập khẩu “đại học đẳng cấp”: Bài học từ KAIST, từ Singapore

Tính thời đại: Chủ nghĩa xã hội

• Tính thời đại

- About Monthly Review :“From the first **Monthly Review** spoke for socialism and against U.S. imperialism, and is still doing so today. From the first **Monthly Review** was independent of any political organization, and is still so today”. Albert Einstein: Why Socialism? (5/1949) <http://monthlyreview.org/2009/05/01/why-socialism>. Paul Buhle, Marxism, the United States, and the Twentieth-Century: “Marxism, always unfinished, is going to be a big help in figuring out what they are and what to do about them”. <http://monthlyreview.org/2009/05/01/marxism-the-united-states-and-the-twentieth-century>

Theo Google Scholar: số bài viết có "socialism" ở tiêu đề								
2011	2010-	2009-	2008-	2007-	2006-	2005-	2004-	Tất cả
270	787	1550	2200	2760	3240	3630	3980	36700
Theo Google Scholar: số bài viết có "socialism" OR "Karl Marx" ở tiêu đề								
301	884	1740	2520	3180	3730	4260	4670	44200

Tính thời đại: Chủ nghĩa xã hội

• Kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa

- Cụm từ “Market socialism” xuất hiện trong nhiều bài nghiên cứu trên thế giới

• Chủ nghĩa xã hội: các nước châu Âu tư bản hiện nay

- Hệ thống các đảng xã hội
- Vai trò của các đảng cộng sản

• Hệ thống các nước xã hội chủ nghĩa

- Thành công lớn nhất của hệ thống xã hội chủ nghĩa là cải tạo mạnh mẽ hệ thống tư bản chủ nghĩa: hệ thống xã hội chủ nghĩa như một đối trọng
- Thất bại lớn nhất của hệ thống xã hội chủ nghĩa là không tự cải tạo mình hoặc tự cải tạo mình không thích đáng (“Bệnh ấu trĩ tả khuynh cộng sản”).

Xin trân trọng cảm ơn !